

PODSUMOWANIE BADAŃ ANKIETOWYCH DLA DYREKTORÓW I NAUCZYCIELI SZKÓŁ PONADGIMNAZJALNYCH W GLIWICACH

„RYNEK PRACY DLA EDUKACJI – POTRZEBY I OCZEKIWANIA”

Powiatowy Urząd Pracy w Gliwicach w ramach Ogólnopolskiego Tygodnia Kariery (OTK) 2017, organizował piątą już edycję Dni Otwartych Poradnictwa Zawodowego. Tegoroczne hasło OTK 2017 „Ja na rynku pracy: moje talenty i moje kompetencje” stało się inspiracją do zebrania informacji na temat potrzeb i oczekiwań sektora edukacji na tematy związane z rynkiem pracy i promocją usług rynku pracy dla osób będących uczniami szkół ponadgimnazjalnych.

Badanie ankietowe dla dyrekcji szkół miało na celu zebranie informacji na temat szkolnego poradnictwa zawodowego oraz zakresu jego stosowania w szkołach ponadgimnazjalnych. Ważnym aspektem badania było również rozeznanie tematu zapotrzebowania dotyczącego ewentualnej współpracy na linii szkoła – PUP Gliwice oraz rozpoznanie sugestii dotyczących poprawy procesu kształcenia osób młodych w nabywaniu wiedzy o rynku pracy. Dzięki zebraniu tak szerokiej informacji, będzie możliwe bardziej trafne dopasowywanie działań oferowanych przez PUP Gliwice dla potrzeb osób młodych wkraczających na rynek pracy.

Terenem powyższego badania było miasto Gliwice. Miasto Gliwice jest siedzibą objętej badaniami instytucji, jaką jest Powiatowy Urząd Pracy w Gliwicach. Badanie zostało przeprowadzone na przełomie miesiąca września i października 2017 r. Do badania zaproszono 16 lokalnych szkół ponadgimnazjalnych, wchodzących w skład zespołów szkół oraz placówek samodzielnych, kształcących na poziomie szkoły ponadgimnazjalnej.

Dane liczbowe dotyczące ankietowanych placówek edukacyjnych na terenie miasta Gliwice

Ilość placówek edukacyjnych biorących udział w badaniu:	11
Łączna ilość uzyskanych ankiet:	18
Liczba ankiet poprawnie wypełnionych:	18
Liczba ankiet objętych analizą:	18

Do badania ankietowego przeprowadzonego przez Powiatowy Urząd Pracy w Gliwicach, przystąpiły następujące placówki edukacyjne w mieście Gliwice:

- Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 4 w Gliwicach,
- Górnośląskie Centrum Edukacyjne w Gliwicach,
- Zespół Szkół Budowlano – Ceramicznych w Gliwicach,
- Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 5 w Gliwicach,
- Zespół Szkół Samochodowych w Gliwicach,
- Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 8 w Gliwicach,
- Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Gliwicach,
- Zespół Szkół Technicznych i Ogólnokształcących w Gliwicach,
- Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 14 w Gliwicach,
- Zespół Szkół Ekonomiczno – Technicznych w Gliwicach,
- V Liceum Ogólnokształcące z Oddziałami Dwujęzycznymi w Gliwicach.

Analiza pytań zawartych w kwestionariuszu ankiety dla dyrekcji szkół

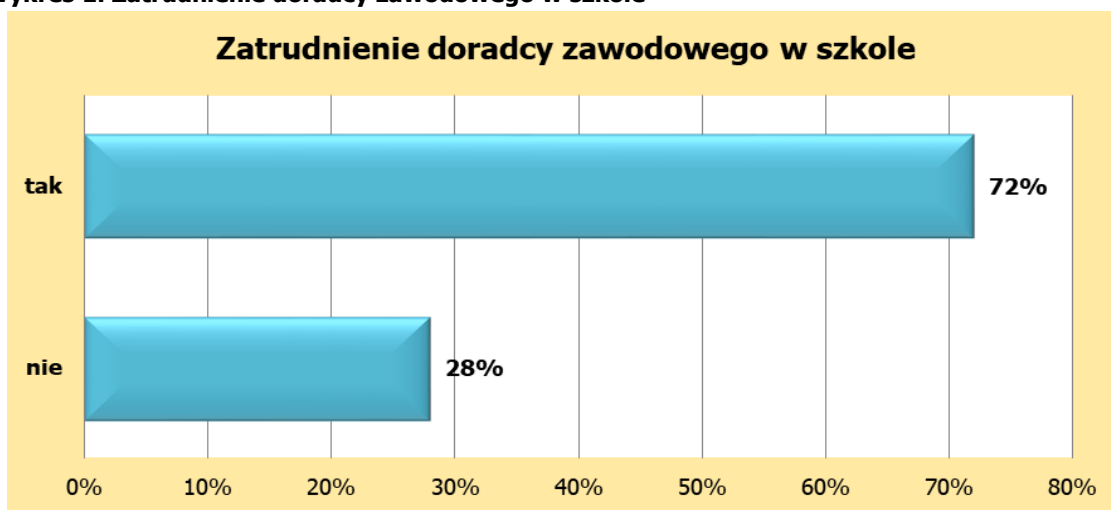
Pytanie 1. Czy w Państwa szkole zatrudniony jest szkolny doradca zawodowy?

Tabela 1. Zatrudnienie doradcy zawodowego w szkole

Zatrudnienie doradcy zawodowego w szkole	Ilość osób	Liczba osób w %
Ogólna liczba osób badanych	18	100 %
tak	13	72 %
nie	5	28%

Źródło: badania własne PUP Gliwice

Wykres 1. Zatrudnienie doradcy zawodowego w szkole

Źródło: badania własne PUP Gliwice

Zarówno Tabela 1, jak i Wykres 1, obrazują zatrudnienie osoby doradcy zawodowego w badanych placówkach edukacyjnych. Jak z nich wynika, nie we wszystkich objętych badaniami szkołach ponadgimnazjalnych w mieście Gliwice jest zatrudniony szkolny doradca zawodowy. Jedynie w 13 na 18 badanych placówek edukacyjnych na terenie miasta Gliwice, stały etat przypada osobie zatrudnionej jako doradca zawodowy. Stanowi to 72% ogółu badanych respondentów.

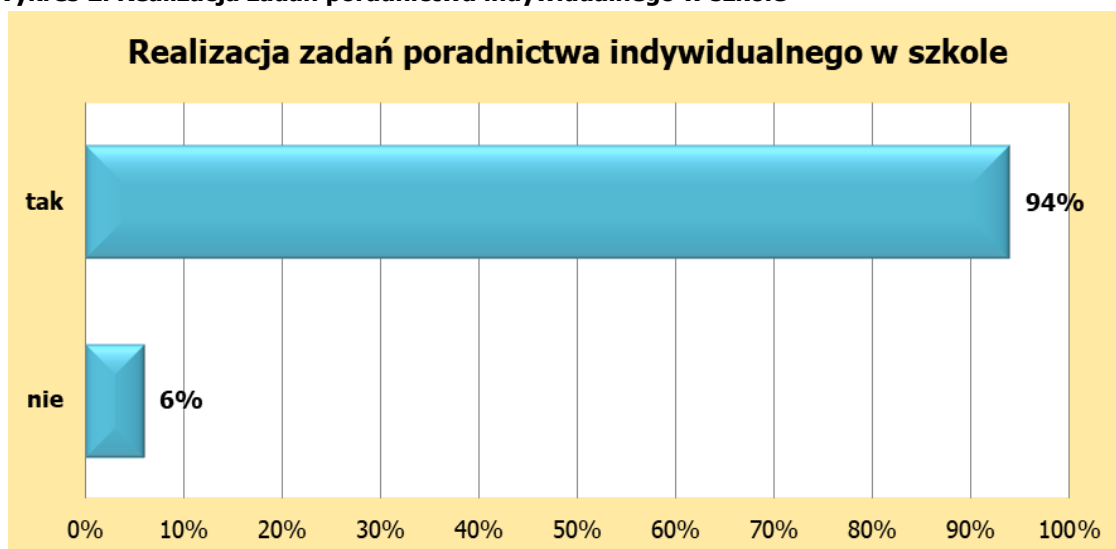
Pytanie 2. Czy w Państwa szkole realizowane są zadania poradnictwa indywidualnego?

Tabela 2. Realizacja zadań poradnictwa indywidualnego w szkole

Realizacja zadań poradnictwa indywidualnego w szkole	Ilość osób	Liczba osób w %
Ogólna liczba osób badanych	18	100 %
tak	17	94 %
nie	1	6 %

Źródło: badania własne PUP Gliwice

Wykres 2. Realizacja zadań poradnictwa indywidualnego w szkole

Źródło: badania własne PUP Gliwice

Aż 94 % spośród badanych respondentów (łącznie 17 osób) wskazało, że w ich szkole realizowane są zadania z zakresu poradnictwa indywidualnego. Jedynie jedna osoba, co stanowi 6 % ogółu osób badanych, podała brak realizacji indywidualnych spotkań z uczniami z zakresu poradnictwa zawodowego.

Badani nauczyciele wskazali również zakres tematyczny realizowanych konsultacji w zakresie indywidualnego poradnictwa zawodowego. Ponad 22 % (4 osoby spośród 18 badanych) osób badanych wskazało, że głównym tematem rozmów z młodzieżą jest wybór dalszej drogi edukacyjnej i zawodu. Ponadto, 11 % pedagogów, pomaga w określeniu predyspozycji zawodowych młodzieży w celu wyboru odpowiedniej szkoły bądź zawodu. Pozostałe tematy realizowane podczas indywidualnych spotkań z zakresu poradnictwa zawodowego dotyczą tematów:

- omówienie zasad rekrutacji na studia oraz oferty uczelni wyższych;
- metody efektywnego zapamiętywania;
- poznanie barier zawodowych;
- diagnoza potencjału ucznia oraz planowanie kariery i ścieżki rozwoju zawodowego;
- pełnienie ról społecznych i omówienie kompetencji społecznych;
- omówienie dokumentów aplikacyjnych, w tym Europass oraz przygotowanie do rozmowy kwalifikacyjnej.

Większość z badanych szkół zaznacza, że zajęcia indywidualne realizowane są w zależności od zapotrzebowania uczniów na tematy związane z poradnictwem zawodowym. Niektóre szkoły realizują spotkania z uczniami jeden raz w tygodniu.

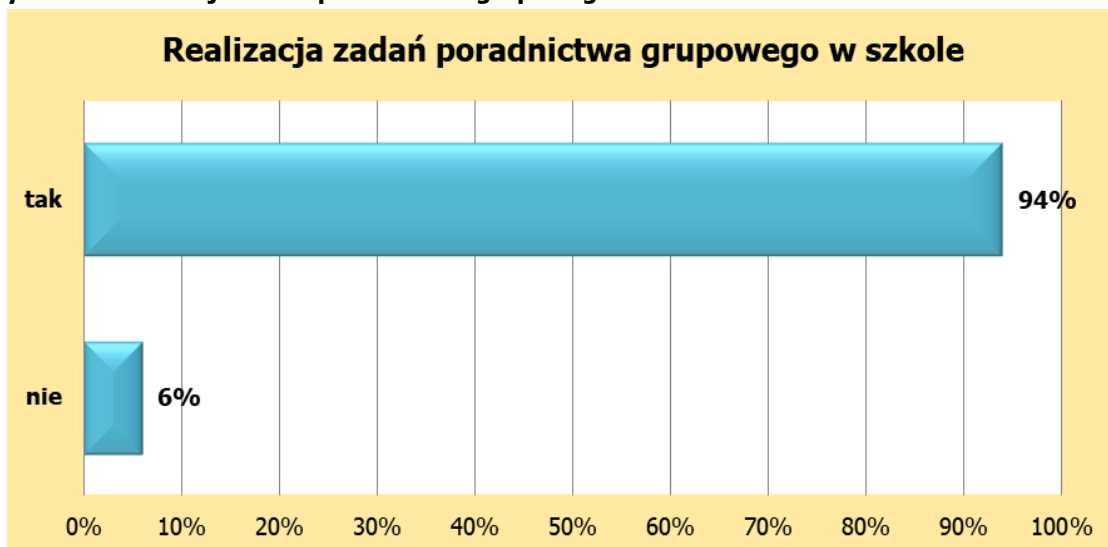
Pytanie 3. Czy w Państwa szkole realizowane są zajęcia grupowe z zakresu poradnictwa zawodowego?

Tabela 3. Realizacja zadań poradnictwa grupowego w szkole

Realizacja zadań poradnictwa grupowego w szkole	Ilość osób	Liczba osób w %
Ogólna liczba osób badanych	18	100 %
tak	17	94 %
nie	1	6 %

Źródło: badania własne PUP Gliwice

Wykres 3. Realizacja zadań poradnictwa grupowego w szkole

Źródło: badania własne PUP Gliwice

W niemal wszystkich badanych szkołach realizowane są zajęcia grupowe z zakresu poradnictwa zawodowego dla młodzieży szkół ponadgimnazjalnych. Badani nauczyciele, aż w 94 % wskazali (co stanowi 17 spośród 18 osób badanych), że realizują zajęcia grupowe dla młodzieży, głównie z zakresu tematyki wyboru dalszej edukacji i przyszłego zawodu (11 % odpowiedzi spośród badanych respondentów) oraz rynku edukacyjnego (wskazanych 11 % odpowiedzi spośród ogółu badanych pedagogów). Inne tematy realizowane podczas grupowych zajęć z zakresu poradnictwa zawodowego to:

- komunikacja interpersonalna;
- współpraca w grupie;
- rynek pracy oraz praca za granicą;
- rodzaje umów o pracę oraz oferty pracy na aktualnym rynku pracy;
- poznanie zawodów;
- dokumenty aplikacyjne;
- przygotowanie do podejmowania decyzji edukacyjnych i zawodowych;
- diagnoza zapotrzebowania na informacje edukacyjno-zawodowe;
- predyspozycje zawodowe oraz poznanie własnych mocnych i słabych stron;
- planowanie kariery zawodowej;
- temperament oraz typy osobowości zawodowej;
- motywacja.

W ramach grupowego poradnictwa zawodowego, szkoły realizują również wycieczki zawodoznawcze w wybranych zakładach pracy na lokalnym rynku pracy oraz zapraszają specjalistów z zakresu nauczania wyższego, prezentujących młodzieży ofertę edukacyjną uczelni wyższych.

Badani pedagodzy wskazują również w dwóch przypadkach (co stanowi 11 % spośród badanych respondentów), że realizacja poradnictwa zawodowego możliwa jest w ich szkołach w ramach Wewnątrzszkolnego Systemu Doradztwa Zawodowego (WSDZ). System ten stanowi ogół działań podejmowanych przez szkołę w celu przygotowania uczniów do wyboru zawodu lub kierunku kształcenia. W ramach systemu realizowane są zarówno zajęcia indywidualne, jak i grupowe z zakresu poradnictwa zawodowego, jak również wycieczki zawodoznawcze, wizyty w placówkach edukacyjnych wyższego szczebla czy udział w lokalnych przedsięwzięciach (np. targach pracy).

Pytanie 4. Jaki zakres tematyczny cieszy się największym zainteresowaniem wśród Państwa uczniów?

Tabela 4. Zakres tematyczny poradnictwa zawodowego cieszący się największym zainteresowaniem wśród uczniów

Zakres tematyczny poradnictwa zawodowego cieszący się największym zainteresowaniem wśród uczniów	Ilość osób	Liczba osób w %
Ogólna liczba osób badanych	18	100 %
rynek pracy	8	44 %
metody poszukiwania pracy	7	39 %
zawody przyszłości	11	61 %
dokumenty aplikacyjne	7	39 %
autoprezentacja oraz przygotowanie do rozmowy kwalifikacyjnej	8	44 %
badanie predyspozycji zawodowych	14	78 %
trening interpersonalny	0	0 %
inne	7	38 %

Źródło: badania własne PUP Gliwice

Wykres 4. Zakres tematyczny poradnictwa zawodowego cieszący się największym zainteresowaniem wśród uczniów

Źródło: badania własne PUP Gliwice

Pytanie ankietowe numer 4 miało na celu określenie zakresu tematycznego zajęć z poradnictwa zawodowego, cieszącego się największym zainteresowaniem wśród uczniów szkół ponadgimnazjalnych według opinii badanych nauczycieli. Jak wynika z Wykresu 4, badanie predyspozycji zawodowych aż w 78 % cieszy się zainteresowaniem uczniów. Ponad połowa badanych pedagogów (14 z 18 osób badanych, co stanowi 61 % ogółu badanych osób) wskazuje, że drugim co do atrakcyjności dla uczniów zakresem tematycznym są zawody przyszłości. Około 44 % badanych podaje, że kolejnymi interesującymi młodzież tematami są zagadnienia związane z rynkiem pracy oraz autoprezentacją i przygotowaniem do spotkania z pracodawcą. Nieco mniej, ponieważ 39 % badanych wskazało, że metody poszukiwania pracy oraz dokumenty aplikacyjnej są kolejnymi tematami interesującymi ich uczniów. Jak wynika z Tabeli 4, oba tematy stanowią najmniej cenione zagadnienia wśród uczniów szkół ponadgimnazjalnych według badanych nauczycieli.

Pytanie ankietowe dawało również możliwość wskazania innego zakresu tematycznego zajęć z zakresu poradnictwa

zawodowego. Spośród wszystkich badanych pedagogów, 38 % wskazało inny niż wymieniony zakres tematyczny najbardziej interesujący młodzież szkolną. Są to tematy związane z zagadnieniami:

- praca w zespole i komunikacja interpersonalna;
- organizacja pracy i gospodarowanie czasem;
- sposoby efektywnego uczenia się;
- kreatywne i twórcze myślenie;
- kompetencje społeczne;
- bezpieczny wyjazd do pracy za granicę;
- rekrutacja na uczelnie wyższe;
- samopoznanie;
- asertywność;
- budowanie motywacji.

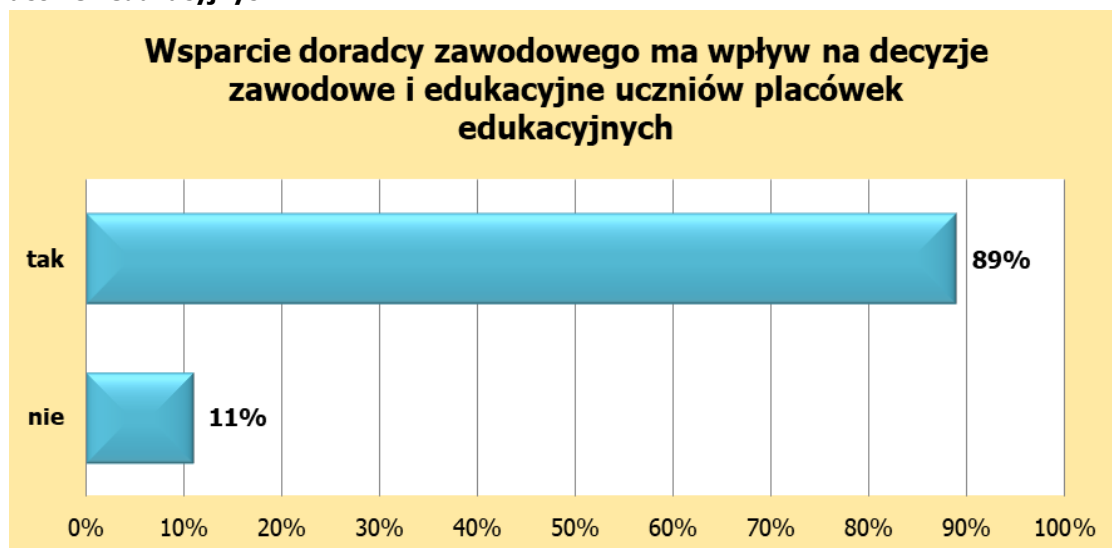
Pytanie 5. Czy według Państwa oceny, wsparcie doradcy zawodowego ma wpływ na decyzje zawodowe i edukacyjne uczniów placówek edukacyjnych?

Tabela 5. Wsparcie doradcy zawodowego ma wpływ na decyzje zawodowe i edukacyjne uczniów placówek edukacyjnych

Wsparcie doradcy zawodowego ma wpływ na decyzje zawodowe i edukacyjne uczniów placówek edukacyjnych	Ilość osób	Liczba osób w %
Ogólna liczba osób badanych	18	100 %
tak	16	89 %
nie	2	11 %

Źródło: badania własne PUP Gliwice

Wykres 5. Wsparcie doradcy zawodowego ma wpływ na decyzje zawodowe i edukacyjne uczniów placówek edukacyjnych

Źródło: badania własne PUP Gliwice

Dla 89 % badanych nauczycieli (co stanowi 16 osób na 18 badanych) wsparcie doradcy zawodowego ma wpływ na podejmowane decyzje zawodowe i edukacyjne uczniów szkół ponadgimnazjalnych. Jedynie dwie osoby badane (11 % ogółu badanych respondentów) uważają, że wsparcie to nie ma znaczenia w wyborach edukacyjnych i zawodowych uczniów.

W badaniu ankietowym, nauczyciele mieli również okazję wskazać, w jakim zakresie wsparcie doradcy zawodowego dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych jest kluczowe. Dla 11 % badanych pedagogów, ważnym aspektem wsparcia doradczego jest lepiej dobrana szkoła przez ich uczniów, co sprzyja zaplanowaniu bardziej świadomej ścieżki rozwoju zawodowego ich podopiecznych.

Według badanych nauczycieli, inne skutki wsparcia doradczego dotyczą:

- lepszego rozpoznania predyspozycji zawodowych uczniów;
- wsparcie w dokonywaniu wyborów;
- posiadania przez uczniów większej świadomości dotyczącej własnych mocnych stron;
- posiadania przez uczniów wiedzy z zakresu sytuacji edukacyjno-zawodowej;
- pomocy uczniowi w wyborze zawodu odpowiadającemu zainteresowaniom, możliwościom, a także potrzebom rynku pracy.

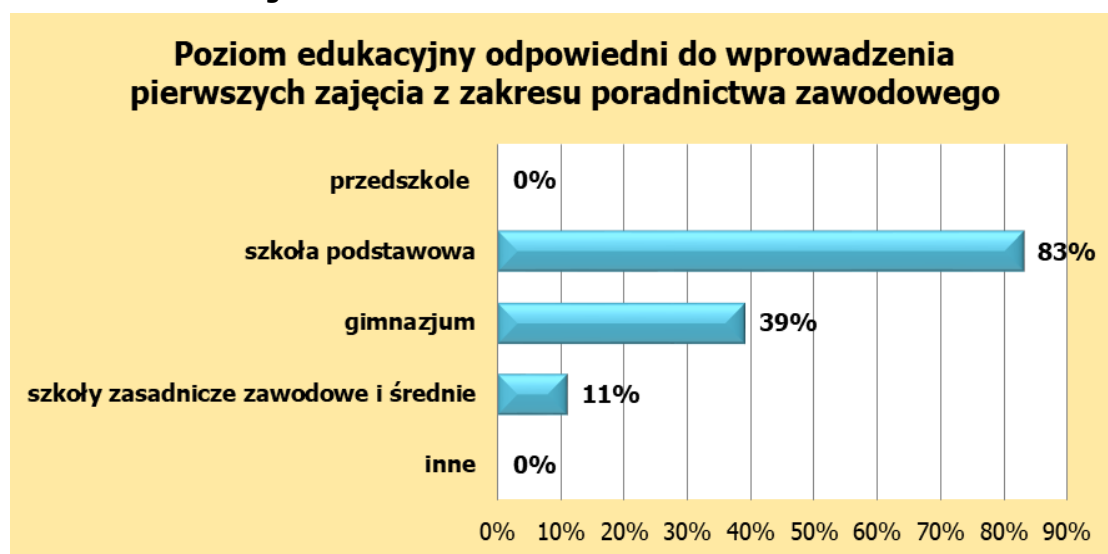
Pytanie 6. Według Państwa oceny, na jakim poziomie edukacyjnym powinny zostać wprowadzone pierwsze zajęcia z zakresu poradnictwa zawodowego?

Tabela 6. Poziom edukacyjny odpowiedni do wprowadzenia pierwszych zajęć z zakresu poradnictwa zawodowego

Poziom edukacyjny odpowiedni do wprowadzenia pierwszych zajęć z zakresu poradnictwa zawodowego	Ilość osób	Liczba osób w %
Ogólna liczba osób badanych	18	100 %
przedszkole	0	0 %
szkoła podstawowa	15	83 %
gimnazjum	7	39 %
szkoły zasadnicze zawodowe i średnie	2	11 %
inne	0	0 %

Źródło: badania własne PUP Gliwice

Wykres 6. Poziom edukacyjny odpowiedni do wprowadzenia pierwszych zajęć z zakresu poradnictwa zawodowego

Źródło: badania własne PUP Gliwice

Według badanych nauczycieli odpowiednim poziomem edukacyjnym do wprowadzenia zajęć z zakresu poradnictwa zawodowego w szkołach jest poziom szkoły podstawowej. Taką odpowiedź wskazało aż 83 % spośród badanych

pedagogów. W badaniu ankietowym dość często badani nauczyciele wskazywali poziom szkoły podstawowej, jako poziom klasy 7 – 8. Jak obrazuje Wykres 6, poziom szkoły gimnazjalnej jest odpowiednim czasem na realizację zadań z poradnictwa zawodowego jedynie dla 39 % spośród osób badanych, natomiast poziom szkoły ponadgimnazjalnej – zasadniczej zawodowej i średniej – dla 11 % badanych pedagogów jest odpowiednim do wprowadzenia pierwszych zajęć z zakresu poradnictwa zawodowego.

Biorąc pod uwagę powyższe dane zobrazowane zarówno w Tabeli 6, jak i na Wykresie 6, można przypuszczać, że najbardziej odpowiednim poziomem edukacyjnym do wprowadzenia pierwszych zajęć z zakresu poradnictwa zawodowego, jest szkoła podstawowa w ostatnich latach edukacji na tym poziomie. Oznaczać to może, że młodzież stojąca przed pierwszym poważnym wyborem edukacyjno-zawodowym dotyczącym wyboru przyszłej szkoły średniej lub zasadniczej zawodowej (szkoły branżowej), której kontynuacją może być dalsza edukacja lub podjęcie pracy zawodowej, potrzebuje wsparcia doradcy zawodowego bądź co najmniej wsparcia w zakresie wskazania możliwości tych wyborów i podejmowania decyzji.

Pytanie 7. W jaki sposób pomagają Państwo uczniom w wyborze ścieżki dalszego rozwoju?

Badani nauczyciele w większości wskazują konsultacje indywidualne i rozmowy jako najczęściej stosowaną pomoc ich uczniom w wyborze ścieżki dalszego rozwoju edukacyjnego i zawodowego. Inna pomoc dotyczy wsparcia w zakresie przekazywania informacji zarówno o rynku pracy, jak i możliwościach podejmowania dalszej nauki.

Na podstawie zebranych danych dotyczących pomocy uczniom w wyborze ścieżki dalszego rozwoju, dopuszczać można, że spotkania indywidualne stanowią również preferowaną pomoc wybieraną przez samych uczniów. Dzięki indywidualnemu podejściu do potrzeb i oczekiwań uczniów, wzrosnąć może efektywność oferowanej przez doradcę zawodowego pomocy.

Pytanie 8. Jakie są Państwa sugestie dotyczące poprawy procesu kształcenia osób młodych dotyczącego nabywania wiedzy o rynku pracy?

Nauczyciele w przeprowadzonym badaniu ankietowym, mieli okazję wyrazić własne sugestie dotyczące poprawy kształcenia osób młodych w nabywaniu wiedzy o aktualnym rynku pracy. Ponad 38 % spośród badanych respondentów ankiety wskazało, że sposobem zdobywania przez uczniów wiedzy na temat rynku pracy, mogą okazać się spotkania z pracodawcami. Bezpośredni kontakt z osobami funkcjonującymi na rynku pracy mógłby zobrazować faktyczną sytuację na rynku, a przekazana wiedza pracodawców w rzeczywisty sposób uświadomiłaby młodzieży zależności pomiędzy popytem a podażą na pracę.

Inne sugestie badanych pedagogów dotyczą:

- wprowadzania interesującej formy przekazywanej wiedzy, np. poprzez wykorzystanie mediów społecznościowych;
- trafnego doboru specjalisty w zakresie doradztwa zawodowego, gdzie ważnym elementem pomocy powinno być zaufanie, jakim mógłby obdarzyć uczeń doradcę zawodowego;
- lepszego poznania uczniów przez doradcę zawodowego, by efektywniej móc udzielić im pomocy w wyborach zawodowych i podejmowaniu decyzji.

Pytanie 9. Jakie według Państwa informacje o rynku pracy i jego usługach byłyby dla uczniów Państwa placówki najbardziej cenne?

Według badanych nauczycieli (17 % spośród ogółu badanych osób) uważa, że najbardziej przydatne informacje o rynku pracy dla ich uczniów dotyczą zawodów przyszłości. Również 17 % spośród badanych nauczycieli wskazało, że interesujące dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych będą konkretne informacje o firmach i lokalnych pracodawcach, jak również bezpośrednie spotkania z lokalnymi pracodawcami.

Inne informacje dotyczą:

- zawodach nadwyżkowych i deficytowych na gliwickim rynku pracy;
- praktyk dających możliwość zdobycia doświadczenia zawodowego;
- przekazania informacji na temat „zapomnianych” zawodów.

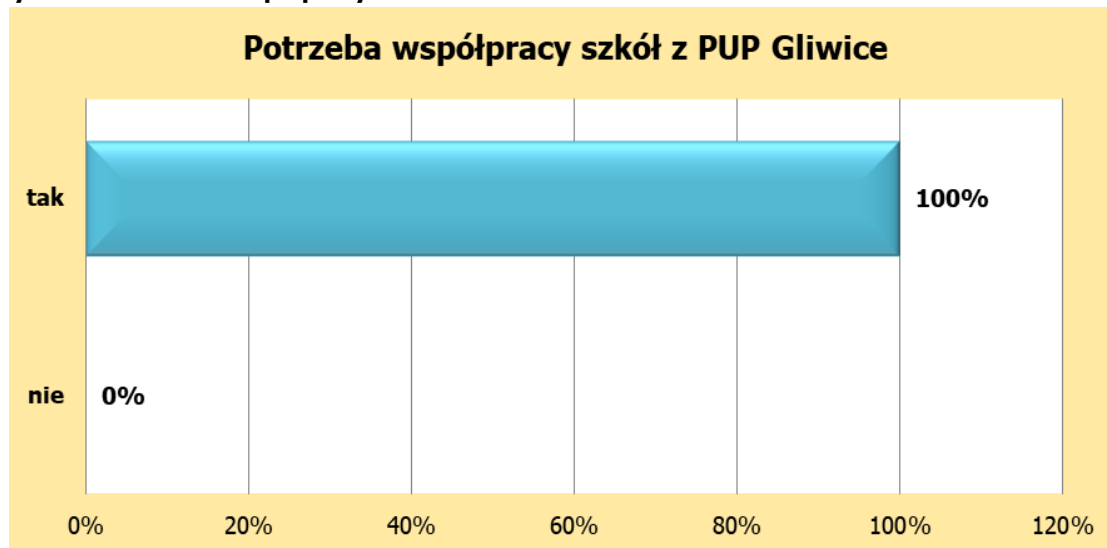
Pytanie 10. Czy widzą Państwo potrzebę współpracy z PUP Gliwice?

Tabela 7. Potrzeba współpracy szkół z PUP Gliwice

Potrzeba współpracy szkół z PUP Gliwice	Ilość osób	Liczba osób w %
Ogólna liczba osób badanych	18	100 %
tak	18	100 %
nie	0	0 %

Źródło: badania własne PUP Gliwice

Wykres 7. Potrzeba współpracy szkół z PUP Gliwice

Źródło: badania własne PUP Gliwice

Wszyscy spośród badanych ankietowo nauczycieli (100 % ogółu badanych osób) widzą potrzebę współpracy z PUP Gliwice. Dotyczy ona głównie inicjowania kontaktów z lokalnymi pracodawcami. Taką potrzebę widzi 44 % spośród badanych pedagogów. Kontakty z pracodawcami ankietowani rozumieją jako: bezpośredni kontakt z pracodawcami z gliwickiego rynku pracy, organizacja konferencji z pracodawcami, poznanie oczekiwań lokalnych pracodawców czy organizacja wycieczek do lokalnych firm.

Spośród badanych respondentów ankiety, 39 % z nich widzi potrzebę organizacji prelekcji i spotkań pracowników PUP Gliwice z młodzieżą szkół ponadgimnazjalnych. Pedagodzy wskazują taką potrzebę w zakresie:

- spotkań z uczniami w celu promocji szkolnictwa zawodowego;
- organizacji spotkań dotyczących przekazania oferty staży organizowanych przez PUP;
- organizacji warsztatów/zajęć/prelekcji dla uczniów, np. z zakresu dokumentów aplikacyjnych, możliwości gliwickiego rynku pracy;
- przekazanie informacji o zawodach, w tym o opisach zawodów;
- spotkań doradców zawodowych PUP Gliwice z uczniami klas maturalnych.

Inne potrzeby i oczekiwania wskazane przez nauczycieli szkół ponadgimnazjalnych w badaniu ankietowym dotyczących współpracy z PUP Gliwice, określają zagadnienia takie jak:

- dostarczanie bieżących informacji o rynku pracy i preferowanych zawodach;
- przekazywanie analiz dotyczących rynku pracy;
- przekazywanie informacji o ofertach pracy;
- przekazywanie informacji o ciekawych projektach realizowanych przez PUP;
- przekazywanie informacji na temat samozatrudnienia oraz pozyskiwania środków unijnych na własne działalności gospodarcze;
- przekazywanie wiedzy na temat podnoszenia kwalifikacji niezbędnych na obecnym rynku pracy.

Opracowanie i analiza ankiet: Julia Szytk (doradca zawodowy, PUP Gliwice)